

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 4. Propria sententia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

impressam spirituales in anima producendam: ergo complet virtutem illius in ordine ad hunc effectum: ergo non est vitalis. Quia per se id quod complet formaliter virtutem animæ, vitale non est.

- 20 Non respondebis phantasma seu sensationem externam non complere animam in ratione vitalis, ne principium petas; sed forsitan respondebis non complere animam in ratione principij immanenter operantis, sicut illam complet intellectus, qui immanenter operatur. Phantasma enim, licet cum anima effectum producat, talis effectus immanens non est respectu phantasmatis. Contra hanc solutionem sic arguuntur. Probabilis est multorum opinio, quam vt veram tradam Controuers. sequenti Punct. 1. actus vitales, videlicet intellectionem, & volitionem, subiectari adæquate in anima, etiamsi detur potentia intellectiua superaddita: ergo si requiritur, vt aliquod excludatur à ratione effectus vitalis, non solum complere actiuitatem viuentis; sed illam complere per modum principij immanenter operantis, productio potentie intellectiue, quæ non nisi ab anima produci potest, & immanenter producitur, non excluditur à ratione actionis vitalis: quia illius terminus non complet virtutem actiuiam animæ per modum principij immanenter operantis. Si dicas potentiam intellectiuiam immanenter operari, quod fasum esse probabo loco supra citato; obiciam animam possibilem, cum potentia, quæ tantum illam iuuat ad efficiendum, & sui effectus principium non sit passiuum, in qua est eadem difficultas: procedit enim hæc questio de omni viuenti, & de omni generali actione existenti, & possibili. Neque fundamento aliquo probabili negare poteris possibilem animam, seu viuens prædium huiusmodi potentis factiuis, & non passiuis suarum operationum.

- 21 Alio modo respondere posses: duo requiri, vt terminus, qui non potest nisi immanenter produci à suo principio, vitalis non sit; & complere virtutem actiuiam subiecti respectu cuius immanens est; & esse debitum in primo instanti generationis: phantasma verò, etsi virtutem actiuiam animæ compleat, non tamen est debitum animæ in primo instanti generationis; & ita non potest excludi à ratione vitalis. Eufugium præcludo in anima rationali possibili, cui debita sit in primo instanti, in quo corpori infunditur sensatio interna; & spiritualis cognitio ab hac sensatione procedens, quam animam possibilem esse, nullo fundamento negare poteris.

- 22 Desumenda est impugnatio contra hanc sententiam, quam contra præcedentem ex cognitione diuina pertinente ad constitutum Dei expendebam, cui adhuc ex principiis huius auctoris nonnulla poterat esse solutio. Potest enim dici essentiam diuinam non constitui per cognitionem; sed per principium virtualiter productiuium cognitionis: quæ licet realiter identificetur cum essentia, & cum principio, quod supponit, virtualiter ab illa distinguitur. Contra hanc solutionem sic arguerem: In Deo cognitio diuina supponit principium virtualiter productiuium illius: ergo æternitas, & immensitas supponunt simul principium virtuale: ergo immensitas, per quam Deus est vbique; & æternitas, per quam est in omni tempore, sunt productæ per actionem vitalem virtualiter distinctam à suo principio; ergo illa actio est æquæ vitalis, ac ipsa cognitio Dei. Probo consequentiam: illa actio supponit essentiam diuinam completam in suo esse, & in ratione virtutis operatiue: insuper illius terminus non potest ab extrinseco produci, vt per se patet, quia nullum est agens distinctum à Deo, quod neque formaliter, neque eminenter possit immensitatem, & æternitatem Dei producere: ergo est vitalis. Fugiet hic auctor, si dicat cognitionem diuinam importare productionem virtutem sui: secus æternitatem, & immensitatem: quibus non importatur neque virtualis ipsarum productio; cuius disparitatis rationem aliquam inuenire difficile non esset.

- 23 Ad aliud argumentum petum ex creatura, quæ per semetipsam sit identificata cum cognitione, quod hanc sententiam sicuti præcedentem impugnat, responderem ego, pro hac sententia talem creaturam repugnare, quia de ratione cognitionis est esse actionem cognoscitiui tenentis se per modum productiui principij: nihil autem creatum potest esse principium productiuium formale rei secum identificata, neque virtuale, quia principium virtuale, seu virtualiter productiuium dicit virtutem distinctionem à productione. In creaturis autem non potest admitti hæc

virtualis distinctio respectu illorum, quæ realiter sunt idem: quia hæc in Deo tantum admittitur propter suam immutabilitatem, ad illa defendenda, quæ nostrum caput superius, quæque fide diuina tenemur confiteri; in creaturis autem hæc sacramenta confingere nefas est. Si enim semel admittantur, misterium Trinitatis quod in Deo fide fatemur, & tanquam inscrutabile imbecillæ hominum menti reueremur, poterit in pura creatura defendi: admissa enim virtuali distinctione quicquid est difficile hominum menti, & in mysterio arcanum, in pura creatura deuoratum esset; quod certè cuiusque malè verteret.

Reicienda est hæc sententia præcipue propter argumentum factum de phantasmate concurrente cum ipsa anima ad speciem expressam producendam; & ne tam cito implicemur virtuali distinctione ad vitalitatem in Deo defendendam, neque cogamur deferere opinionem, quam plurimi Theologi bonæ notæ defendunt; videlicet essentiam diuinam per cognitionem constitui.

§. IV.

Propria sententia.

Incipias ibi nemo, qui de hac re auctores consulerit; mentem omnium antiquorum fuisse, illud esse viuens, quod seipsum mouet; & ita viuens definitur: *quod constitutum in suo esse naturali, immanenter operatur*; actiones enim per quas viuens in suo esse naturali constituitur, in primo suæ generationis instanti exercentur, & per illas viuens nullam subit mutationem, à numero vitalium excluduntur. Hac ratione Aristoteles 2. de Celo, Dei vitam per motum definiuit his verbis: *Dei operatio immortalis est: hoc autem est vita sempiterna. Frague necesse est motum sempiternum Deo inesse. Quæ verba intelligenda non sunt de motu propriè dicto; sed de operatione Deo identificata, per quam Deus ab æterno cognoscitur, n' quia illius vita cõstitit, iuxta illud Ioannis 17. Hæc est vita æterna, vt cognoscatur Deus verum.* Quæ explicatio est iuxta mentem Philosophi; qui sæpe nomine motus actionem significat: & interpretatur ex lib. 12. metaph. text. 51. vbi fatetur Deum esse immortalem. Eodem modo vitam Dei definiuit Plato per motum; quo ipse se mouet: sic apud D. Thomam 1. p. q. 84. art. 3. quem ipse Angelicus Doctor de operatione interna non habente rationem mutationis explicat: D. Bernardus lib. de Libero arbitrio sic vitam definiuit: *Vita est interna, & naturalis motus, tantum vigens intrinsece.* Huic eodem explicatio adhibenda, vt hæc definitio Deo possit conuenire. Legendi sunt ex Antiquis Alexander 2. p. q. 90. 91. & 92. Henricus art. 29. quest. 1. Ex modernis eodem modo vitam definiunt fere omnes: Toletus lib. 2. de anima cap. 1. ex. 3. *Vita dicitur motus, vt procedunt à principio interno ipsius corporis naturalis.* P. Dor. Ludouicus de Molina 1. p. q. 84. disp. vnica §. questio ergo proposita, hæc scribit: *Sola viuens dicitur quæ constituta in sua naturali dispositione, sit ab interno principio mouent.* P. Suarez lib. 1. de anima cap. 2. n. 26. & 27. per eundem motum vitam definit: & tom. 1. Metaphys. disp. 30. sect. 14. n. 14. sic vitam explicat. Sumitur ergo viuens, vt de Deo dicitur (& quoad hoc idem & cum Angelis) prout commune est, & transcendens ad omnes gradus vitæ, quatenus omnes illi in hoc conueniunt, quod ab intrinseco operantur in suo connaturali, & perfectio statu. Nullum ex antiquis inueni, qui conceptum vitæ alio modo explicaret. Omnes enim per internum motum vitam definiunt; & nihil aliud viuere in actu secundo appellam, quàm se mouere; ex quo ad aquas metaphora fuit translata, & fluentem aquam viuum vocamus; stagnantemque emortuum: vnde Poëta:

—Donec me flumine viuo

Abluam.

Et metallum illud, quod se mouet, vulgo *argenteum*, argentum viuum vocamus. Ex quo infero nefas esse negare rectè hucusque vitam antiquos definiisse per hunc modum; quod facillè probatur. Omnia viuientia, quæ cognoscimus potestatem habere, sunt constituta in suo esse naturali immanenter se mouent, seu operantur, & nullum aliud distinctum à viuentibus exercet has operationes: ergo hæc definitio conuenit viuentibus, & non aliis: ergo rectè conceptum viuientis explicat. Quod obici potest de igne argente se, solutum est iam ex dictis Punct. 1. vbi probauit actionem hanc non esse immanentem ratione sui terminum; quam immanentiam nutritioni viuientium competere ibidem explicui.

explicui, & rursus explicabo. Aliud argumentum, quod sumitur ex constituto Dei per suam cognitionem non probat hanc definitionem irritam esse: adhuc enim Deus constitutus per cognitionem sui, potest immanenter operari cognoscendo alia obiecta. Idem dicerem de quacunque creatura, quæ per suam entitatem se ipsam cognosceret, quæ posset in alia obiecta tendere per cognitionem, quæ supponeret suam substantiam constitutam. Si obiciamus secundum hanc definitionem cognitionem constitutam Dei vitalem non esse: quia per ordinem ad illam non traditur definitio viuientis: pro antiquorum Scholis antecedens negabo. Non enim ratio viuientis in actu primo debet explicari per ordinem ad omnes vitales actiones: neque vitium definitionis est rem non explicare per conceptum quidditativum adequatum, & essentialem: sæpe enim plura per passionem, & accidentia definimus: mens autem antiquorum non fuit actioes vitales definire, sed viuientia: quæ omnia sua definitione comprehendebant, non curantes, an viuientia explicarent per ordinem ad omnes operationes vitales an per ordinem ad aliquas, quia hoc non erat eorum inilitutum, quibus tantum ea mens fuit, ut aliquid proprium viuientibus assignarent, quod illis tantum conveniret, & aliis commune non esset, per quod viuientia à non viuientibus fecerent.

16 Prolixior alia inter nostros recentiores suborta est disputatio: scilicet, quis sit conceptus ille communis, & essentialis, in quem omnia viuientia conspiciant: qui vitas omnes actuales, seu actiones omnes vitales respiciat? Et quid sit conceptus communis, in quem conveniunt vitales omnes actiones, & per quem primò, & essentialiter constituitur? Quam questionem apud antiquos sedula diligentia quæsit: & adeo strictis terminis apud nullum inveni: omnes enim contenti erant dum modo supra explicato definebant. Hæc non distinguille occasio fuit, ut Doctores antiquos plures recentiores abique defectu impugnant: & eorum definitionem immerito rejecerint.

27 Accedo iam ad subtiliorem questionem: & viuens in actu primo iuxta propriam sententiam sic definio: *Viuens est illud, quod ultra simplices emanationes, actionem ex conceptu essentiali immanentem exercet.* Quid sit simplex emanatio, explicui Punct. I. num. I. Ne tamen in hac definitione explanationem aliquam desideres, etiam longiorem aliam institui aliam exhibeo in quo explanationem simplicis emanationis inuoluo: *Viuens in actu primo est illud, quod est principium actionis ex sua essentia immanens, quæ supponat aliud præter purum actum, & passivum principium illius respectu cuius immanens dicitur.* Hæc definitio omnibus viventibus in actu primo convenit: & datur per ordinem ad omnes actiones vitales, quæ vitam in actu primo supponunt, ad quas tantum dicit ordinem viuens in actu primo: non enim definiendum est viuens in actu primo per operationem vitalem, quæ nullum principium supponat, neque aliquem primū actum, sicuti in multorum sententia est cognitio Dei, quæ se ipsū cognoscit. Dari per ordinem ad omnes actiones vitales supponentes actum primū, sic probō. Actiones vitales, quas Philosophia novit, clauduntur intellectione, volitione, sensatione internā, & externā, & nutritione. Has omnes ex sua essentia esse immanentes commune est inter omnes Philosophos: & in omnibus à nutritione distinctis difficultate vacat: & nutritionem autem talem esse probasse dixi, & probaturum promisi supra. Nullam ex his actionibus esse simplicem emanationem, omneque supponere aliud præter principium actuum, & passivum purum, respectu cuius immanentes dicuntur, probabo, facillè discurrendo per singula. Nutritio præter viuens, respectu cuius immanens dicitur, supponit materiam alimentī, & ex pluribus aliis alterationibus procedit, & ita simplex emanatio dici nequit, & aliud supponit præter purum principium actuum, & passivum illius, respectu cuius immanens dicitur. Sensatio externa indiget specie impressa, & præsentia obiecti, non tamen immanens dicitur respectu speciei, neque respectu obiecti. Sensatio interna sensationem externam supponit, quā ratione excluditur etiam à ratione simplicis emanationis, & requirit aliquid præter purum principium illius, respectu cuius immanens dicitur. Volitio intellectiōnem supponit cui immanens non est. Intellectio eodem modo speciem impressam prærequirit.

28 Obicies: Potest dari substantia, quæ sine consortio speciei superaddita in primo instanti suæ productionis cognitionem producat, ergo illa cognitio procedet per simpli-

Franc. de Quiedo, Philosoph. Tom. I. I.

cem emanationem: ergo non erit vitalis. Resp. concessio primo antecedenti, negando consequentiam: quia adhuc illa cognitio producta à substantia, cui est immanens, sine specie, aut alio comprincipio, supponeret necessariò subiectum, respectu cuius dicitur immanens, gerens vices obiecti, & concurrrens loco speciei: ac proinde non supponet purum principium actuum, & passivum illius. Illa enim substantia, quæ sine specie produceret cognitionem, maiorem concursum exhiberet, quàm alia, quæ simul cum specie cognitionem produceret, quia concurreret eodem modo, ac reliquæ substantiæ concurrunt ad suas cognitiones exercendas: & concurreret specialiter loco speciei: cuius concursus, etsi actiuus sit, ex parte obiecti se tenere dici-mus: ac proinde non est concursus purè actiuus, seu principij puri actiuus, sed tenentis se ex parte obiecti cogniti.

29 Ex immanentibus actionibus quæ vitales non sunt, solū passionum productiones questionem difficilem reddunt: quas à ratione actionum vitalium excludi iuxta aliorū definitiones facile non est: in mea tamen sententia facillè determinantur. Omnes enim per simplicem emanationem procedunt & tantum supponunt principium actuum, & passivum illorum, respectu quorum, & in quibus immanentes dicuntur, intellectus enim & voluntas, si accidentia sint superaddita, tantum supponunt nudā animæ entitatē, cui sunt immanentes. Maior poterat esse difficultas de potentia visiva, & reliquis materialibus, quæ ab anima oriuntur, & supponunt materiam, vel quantitatem, in qua subiectantur, ex quo videtur inferri potentias has supponere principium aliud passivum præter illud, respectu quorum sunt immanentes: Sed adhuc in his potentiis rectè subsistit mea definitio, quæ nullo modo illas amplectitur. Rem ita cōpono: Potentiæ materiales immanentes non sunt respectu animæ præcisè sumptæ, sed respectu animæ, ut informatæ, vel ut actu vitæ materiæ: quia, ut mihi probat obiectio, non recipiuntur in anima secundum se sumptæ: sed in aliquo pertinenti ad compositum, cuius anima est forma, hoc poterit esse materia, vel quantitas, secundum diversas opiniones. Si subiectentur in materia tantum, supponunt concursum effectivum animæ, & passivum materiæ, respectu quarum, ut vitæ inter se, & non respectu alterius immanentes sunt: ac proinde, etsi materiam supponant, tantum supponunt principium actuum, & passivum illius principij, cui immanentes dicuntur. Posset etiam dici non esse immanentes respectu animæ tantum, ut vitæ materiæ: sed etiam, ut vitæ materiæ quantificatæ: & ita etiam supponant materiam quantificatam, tantum supponunt illud principium, cui sunt immanentes. Placet tamen facillè respondere potentiam visivam ortam ab anima, & in quantitate receptam propriè non esse immanentem: quia non recipitur in principio, à quo fuit, neque in aliquo, cū quo principium vnum constituat: neque quod se habeat, ut compars constituens vnum per se cum principio, à quo tales actiones dimanant, ex anima enim, & quantitate non fit vnum totum per se, neque adhuc accidentale: quia neque se habent quantitas, & anima, tanquam partes integrantes totius; neque tanquam subiectum, & forma compositi substantialis, aut accidentalis.

30 Obiic. sequi ex hac doctrina, actus potentiarū materialium non esse vitales, quia in cōmuni sententia recipiuntur in quantitate, vel in potentia, à qua fluunt. Resp. posse defendi immanentiam harū sensationū, asserendo subiectari in materia, & non in quantitate, neque in potentiis, à quibus fluunt, nisi saltē inadquatè: ita ut semper in materia subiectentur, ut immanentia retineant, quæ exigunt ratione vitalitatis. Ego tamē aliter defendo immanentia horū actuum per unionem immediatā ad animam rationalem, quam informant, etsi in quantitate, vel in materia recipiantur. Quam informationem non habent potentiæ: quia ad hoc, ut potentia concurrat cum anima ad actum producendum, necessarium non est, ut illam informet, sicuti necessarium est, visionem informare animam, ut illam videntē constituat.

31 Obiicies. Potentiæ materiales animæ rationalis supponunt deorganizationem subiecti: ergo iam productio aliquid aliud supponit præter illud, cuius sunt immanentes. Antecedens probatur: quia si non supponeret hanc deorganizationem, anima hominis, & bruti potentiam visivam in calce produceret. Respondeo potentias nullam supponere deorganizationem in subiecto: sed hanc tantum requiri ad illarum actus: qui tantum exercentur à potentia existente in toto corpore, in illa parte subiecti, quæ

D

deorganiza

deorganizationem habet requisitam ad illos. Ad confirmationem. Respondeo admittendo consequens illatum, in quo nullum est absurdum. Quia sicut non est inconueniens in bruto partem animæ potentem elicere visionem informare calcem: ex cuius materia non potest elicere visionem: sic inconueniens non est, partem potentia visuæ existeri in eadem parte calcis. Neque inutilis est hæc visiva potentia dispersa per totum corpus: ostendam enim Contr. 3. Punct. 1. totam illam, & totam animam diuisibilem bruti, secundum omnes sui partes, concurrere ad sensationem exercitam in quacunque corporis parte. Actiones productiuas caloris, saporis, & aliarum qualitatuum, quæ sunt ex primarum temperamento, ostendi iam Punct. 1. propriè non esse immanentes, ac proinde non est cur detineamur in illis relegandis à ratione actionum vitalium.

32 Ex his nota est in mea sententia definitio omnium actionum vitalium, quæ vitam in actu primo supponunt, videlicet: *Operatio immanens ex conceptu essentiali, quæ aliquid aliud supponit præter principium actuum, & passuum illius, cui immanens dicitur.* Quam definitionem omnibus competere probauit dicendo per singulas operationes vitales; quod supra feci. Hæc definitio conuenit etiam operationibus vitalibus Dei, si ex suo formali conceptu actum primum supponant. Quia, si in Deo concipiatur potentia realis intellectiua identificata realiter cum actu, etiam debet supponi species, vel ipsa essentia diuina gerens vires illius: ac proinde aliquid aliud supponit operatio diuina formaliter distinctum ab illa, præter formalitatem potentia intellectiua virtualiter, et si non formaliter productiuæ, & receptiue operationis, secum realiter identificata. Si verò intellectio diuina nullum actum primum supponat, Deus non dicitur viuens per modum actus primi: sed per modum actus secundi: qui secundus non dicitur respectu primi: sed quia est vltimus in linea vitalitatis; seu quia nullus est post illum in tali linea.

33 Si dicamus Deum primò constitui per operationem vitalem: & admittamus possibilem esse creaturam per se ipsam cognoscentem, nõ admissa distinctione virtuali in tali creatura, alia vniuersalior definitio tradenda est, quæ comprehendat has operationes vitales, quæ vitam in actu primo non supponunt: & illas, quæ vita in actu primo præcedit. Sic conceptum vniuersalissimum vitalis actionis Deo, & creaturis communem definitio. *Operatio distincta à simplici emanatione, ex sua essentia immanens respectu intentionaliter operantis.* Alio modo: *operatio non supponens purum principium actuum, & passuum operantis intentionaliter, cui immanens est.* Vtraque definitio conuenit operationi vitali Dei, quæ si primum constitutum est illius, non potest esse simplex emanatio: & ex conceptu essentiali immanens est: & ita prior definitio rectè conuenit tam actioni vitali diuinæ, quam creatæ. Posterior etiam omnibus conuenit: quia operatio vitalis, quæ principium supponit, non supponit solū principium actuum, & passuum illius, cui immanens est: sed etiam obiectum, seu species: Operatio verò constitutiva Dei nullum principium supponit, & ita non supponit purum principium actuum, & passuum: quia supponere purum principium actuum, & passuum, duo dicit, supponere actuum, & passuum: & nullum aliud supponere. Et ita quocunque ex his deficiente, rectè dicitur non supponere purum principium actuum, & passuum. Operatio vitalis identificata cum entitate operante, cognitio videlicet identificata cum cognoscente: non supponit principium actuum; neque passuum illius, cui sit immanens: ergo est operatio immanens non supponens purum principium illius, cui est immanens: ergo illi conuenit definitio à me tradita.

PUNCTUM III.

Quæ sint viuentia in actu primo, quæ in actu secundo, ubi immanentia nutritionis explicatur.

1. Atè de hac re agit Arriaga sect. 2. Breuiter ego quidquid de illa apud ipsum, & alios legi, & quod iuxta mea principia dicendum sit, paucis aperiam.
2. Animas viuentium, Angelos, & Deum (si in ipso detur actus primus intelligendi, & amandi) esse viuentia in actu primo, nullus in quæstionem vocat. Potentias vitales, si

animo dentur superaddite, vitam accidentalem communiter ferè omnes appellant: à quorum loquendi modo non discedo: tantillum tamen rem harum vocum magis euoluo. Potentia vitalis, v. g. intellectus, potest vitalis dici vitalitate propria, & formali primò, & per se illi conuenienti. Alio modo vitalis potest appellari vitalitate animæ, cuius est passio, & affectio, à qua procedit, ad quam iuuandam ad exercitium suarum actionum ab ipsa producitur, in qua subiectatur, si proportionata sit cum illa in ratione materialis, vel spiritualis. Hæc secundà vitalitate potentias animo superadditas potiri, certum est: quod sufficit vt vitales vulgo sint appellatæ. Priorem, & strictiorem, vitalitatem illis competere in dubium verto. Duplex de hac re est inter recentiores sententia: prima affirmat, vitales actus non solum produci à potentiis: sed etiam recipi in ipsis: & ipsum intellectum, non solum producere intellectionem esse anima: sed esse formaliter intelligentem. Secundum hanc sententiam, potentia animo superaddite propriam vitalitatem participant: sunt enim principia actionum extrinsecus sententia immanentium, respectu ipsarum potentiarum. Alia sententia, quam ego vt veriorē amplectar Controv. sequenti tenet actus vitales non subiectari in his potentiis: sed in anima, si eiusdem sit rationis cum illis in ratione materialis, vel spiritualis: vel si diuersæ sit rationis, sicuti sensatio materialis respectu animæ spiritualis, in materia vel in quantitate. Secundum hanc sententiam affirmo, potentias superadditas non habere propriam vitalitatem: sed vitales dici tantum animæ vitalitate, cuius sunt potentie. Ratio hæc est, Actus vitales non sunt immanentes respectu potentiarum: ergo non proueniunt ab illis formaliter, vt à vita: ergo respectu illarum non dicuntur per se, & formaliter vita: ergo non habent propriam, ipsique intrinsecè vitalitatem. Primum antecedens supponimus, iuxta sententiam, in qua conclusio traditur. Prior illatio certissima est, quia vita formaliter, vt talis, est principium actionis immanens respectu ipsius. Posteriores illationes sunt per se notæ.

Speciebus impressis, habitibus infusis, & acquisitis, & cuiusque alij principio distincto ab ipsa substantia viuentis, & à potentiis, de quibus iam quid dicendum sit, explicui, vitalitatis rationem denego. Probat aliqui hanc conclusionem, ex eo quod species, & habitus non petant vnionem ad substantiam viuentis, vt cum illa concurrant ad vitales actiones: ex quo capite illis denegant exigentiam immanenter operandi. Non placet hæc ratio: quia ex principio nimis dubio conclusionem inter omnes indubitatam probat: est enim indubitatum specie impressam, & habitum non esse vitam: & est valde dubium, præcipue de habitibus infusis, an exigat inhærentiam & vnionem in anima, vt cum illa suas operationes producat. Modum immanenter operandi, & consequenter vitalitatem his entitatibus denego: quia actus vitales non inhærent, neque vnionem intellectui, neque alicui, cum quo ipse totum substantiale constituit. Non inhærent, neque vniri actiones vitales speciebus, neque habitibus fatentur omnes: non alicui vniri, cum quo species, vel habitus vnum totum essentialie constituent, per se patet, quia species, & habitus sunt accidentia respectu animæ, & respectu cuiusque subiecti, cui inhærent dicuntur: & nulla forma potest constituere totum essentialie cum subiecto, respectu cuius ipsa accidens est. Requirit ad propriam immanentiā inhærentiam, vel vnionem cum principio productiuo, vel cum aliquo, quod se habeat per modum co-partis in ordine ad totum substantiale dixi Punct. 1. Quod si contendas, me gratis hoc ad immanentiam requirentem de voce contendamus, tibi dabo immanentem esse actionem receptam in comparte principij respectu totius accidentalis: non tamen mihi negabis strictiorem esse immanentiam in ordine ad compartem, non cuiusque totius: sed substantialis, quam immanentiam ad vitalitatem expolco.

De vita in actu secundo, dixi sæpè conuenire omni intellectioni, volitioni, & sensationi, necnon nutritioni: cuius immanentiam me explicaturum promisi: quod iam exhibeo, vt illius maneat vitalitas inconcussa. In nutritione produciatur pars modi vnionis essentialis inter formam alimentis, & partem formæ denuò productæ, vel formæ antiquam denuò materiam informantem: & vnio integralis inter partem vnionis essentialis denuò productæ, & vnionem præexistentem: & in nutritione viuentium, quæ habet formas diuisibiles, produciatur pars formæ, & vnio ipsius ad formam antiquam. Harum omnium actionum vitalitas examinanda, ne tamen terminorum multiplicatione res obtenebreat,